Serile simfonice ruse

(Grigore Constantinescu – 13 septembrie 2011)

După cinci decenii, prezența lui Gennadii Rojdestvenschi ca dirijor în Festival este impresionantă. La vârsta patriarhală, artistul este plin de energie, cu o atenție și concentrație maximă, fidel drumului său în muzică. L-am revăzut în timp dar, ca reper, programarea **Simfoniei întâi** de Enescu, cu Orchestra simfonică din Moscova, fusese în 1961 un mare model de versiune interpretativă. Acum, cu Orchestra Filarmonicii bucureștene, revenea tot cu o capodoperă enesciană, **poemul vocal-simfonic „Vox Maris"**, parcă amintindu-ne că prima audiție fusese ascultată de artistul rus tot în 1961, dirijată de Iosif Conta. Ce impresie am avut? Stăruie ambianța misterioasă descinzând parcă din finalul lui **Oedipe**, avertizând că ce avea să se întâmple aparține deciziilor destinului. Întreaga desfășurare, din care face parte și vocea romantică a tenorului Marius Vlad Budoiu, dar și sunetul de sirene al glasurilor corului Filarmonicii, aparține tradiției stilului sonor și ideatic al lui George Enescu. Vârstnicul Rojdestvenski, cumulând toate amintirile despre compozitorul român omagiat în Festival, a lăsat poemul să se desfășoare fără teamă față de agresiunea naturii, a învolburării apelor. De aici o pace atotdominantă conferea poemului dimensiunea poetică, estompând tragicul, așa cum poate, o simțea și autorul acestei muzici niciodată ascultate de el. Nimic concret, nimic narativ, ci o pondere a sugestiilor unei atmosfere ce vine și se pierde în neant. Putem considera că dirijorul ne oferă în această interpretare un model ? Desigur!

O mare parte a programului Filarmonicii aparținea lui Serghei Prokofiev, în limitele reperelor existențiale – **Concertul nr.1 pentru pian**, un debut al compozitorului și **Oratoriul Ivan cel Groaznic**, operă creatoare postumă, „aranjată" de Alexandr Stasevici (prima audiție 1961). Pentru momentul solistic, pianista Victoria Postnikova, însoțitoare de o viață a dirijorului, a demonstrat capacitatea de rezonare emoțională ce caracterizează cuplul, construind secvențe succesive cu climate expresive contrastante, evitând agresivitatea juvenilă a tânărului compozitor și preferând clasicitatea demersului concertant. În întregul său, o mostră de artă pianistică a școlii interpretative ruse. A urmat impunătoarea evocare a lui Ivan cel Groaznic, creator al poliției politice ca armă a statului, ecou al peliculei cineastului Einsenstein cu comentariile muzicale ale marelui compozitor. Scenariul, cu recitator, soliști, cor academic, cor de copii și orchestră mare a avut drept regizor al spectacolului pe Rojdesvenski, interpret ca declamație al personajului titular. Derularea momentelor alcătuitoare poate fi spectaculoasă, succesiunea, în schimb dramaturgia era lipsită de tensiunea unei arhitectonici eroice unitare. Probabil că, comparativ cu cantata **Alexandr Nevski**, aici a lipsit concluzia de finalizare definitivă a autorului sau, pe de altă parte, definitivarea versiunii prin suficiente repetiții. Oricum, Rojdestvenschi a solicitat plenar Filarmonica „George Enescu", ansamblurile corale pregătite de Iosif Ion Prnner și Voicu Popescu (Corul de copii al Radiodifuziunii). Trecerea prin Festival a marelui maestru rus, astfel personalizată, se va ține minte.

The Mariinsky Theatre Symphony Orchestra, titlu anglofon adoptat pentru publicitate și impresari, reprezintă o certă victorie a Gloriei fostului Teatru „Kirov" din Lenindgrad, metropolă culturală devenită, la rându-i, Sankt Petersburg. Ceea ce se cuprinde în această succintă succesiune de denumiri răspunde însă unei istorii de mare valoare artistică, pe care dirijorul și directorul actual al teatrului o mențione la cea mai răsunătoare mare altitudine internațională. Cu această faimă,

Valeri Gergiev a susținut concertele de la Sala Mare a Palatului, realizând un program care, conform declarației sale, fusese proiectat după condițiile și sonoritatea spațiului respectiv. Așa este, dacă gândim că orchestra a avut o dimensiune și amplitudine sonoră impresionantă, corespunzătoare cu viziunea lui Valeri Gergiev, cu mesajul muzicii și așteptările spectatorilor. Pe linia repertoriului ales se coordonează creații de referință ale compozitorilor ruși din perioade de afirmare a școlii componistice, fie Musorgski – **Tablouri dintr-o expoziție**, fie Scriabin – **Prometheus op.60** sau **Baba Yaga** de Liadov (în supliment). Li se adaugă marele repertoriu romantic german prin poemul **O viață de erou** de Richard Strauss, două pagini wagneriene – Preludiu la actul trei din **Lohengrin** (în supriment) și uvertura la **Tannhäuser**. Un moment de seamă a fost reprezentat de abordarea **Simfoniei nr.3** de George Enescu, cu o atitudine ce dezvăluie, din partea dirijorului, pătrunderea complexului filozofic, stilistic și estetic ce caracterizează această impresionantă creație, pusă în maximă valoare de către Gergiev și orchestra sa. În detaliu, după cele două concerte se pot face numeroase considerații, pornind de la soliștii de orchestră – alămuri, suflători de lemn, coarde, pianistul din lucrarea lui Scriabin – care se unesc firesc, fără efort, cu ansamblul și formează un singur corp, ajungând la actul de voință interpretativă al dirijorului. Dacă seria „Mari orchestre ale lumii” își argumentează prin asemenea invitații definirea categorială, ansamblul simfonic de la Mariinski Teatr își justifică într-un totul primatul de vedetă.